

Vincent Lenertz geboren te ECHTERNACH in het Groot-Hertogdom-Luxemburg op 22 april 1864 als zoon van Jean Lenertz, landbouwer, en Catherine Beringer.

Hij groeide op in een eerbare familie met een broer en twee zussen. Na de lagere school kwam hij terecht in het atelier van de porseleinschilders ZENS in zijn geboortestad, het bleek heel vlug dat hij tekentalent bezat. Via de gebroeders ZENS werd hij tekenaar bij architect KNEPPER in Diekirch. Hij werd er opgemerkt door August Mullendorf die, overtuigd van zijn mogelijkheden, stappen ondernam om hem te introduceren bij Joris HELLEPUTTE, sinds 1874 hoogleraar architectuur aan de Universiteit van Leuven.

De beweegredenen van Vincent Lenertz om naar Leuven in België te komen hadden te maken met de mogelijkheden tot professionele ontplooiing die de jonge, talentvolle tekenaar er hoopte te vinden. Vincent werd als tekenaar ingeschreven in Leuven op 2 mei 1885 en woonde aan de Naamsestraat 101.

Op 21-jarige leeftijd ontmoet hij in de persoon van Joris Helleputte een veelzijdige persoonlijkheid, door wie hij sterk zal worden beïnvloed. Joris Helleputte werd op 31 augustus 1852 geboren in Gent als jongste zoon van vijf kinderen van Florentina Detemmerman en Petrus Helleputte, bakker en handelaar in granen en zaden. Zijn vader overleed vroegtijdig in 1862 en Joris werd voor humaniorastudies ingeschreven aan het Koninklijk Atheneum van Gent, waar geen schoolgeld moest betaald worden. Nadien volgde hij van 1868 tot 1873 de opleiding van ingenieur Bruggen en Wegen aan de school voor burgerlijke genie van de Rijksuniversiteit in zijn geboortestad.

Vincent Lenertz werd ingeschreven aan de faculteit Wetenschappen voor een opleiding aan de speciale scholen, gelegen in de Sint Michielsstraat, waar thans het Maria Theresiacollege is. Hij volgde er de lessen in architectuur van 1887 tot 1889. In 1889 werd hij aangesteld als "Directeur des travaux graphiques aux écoles spéciales de l'université de Louvain". Prof. Raymond Lemaire (1878-1954) situeerde V. Lenertz als "chef des travaux graphiques à l'université" voor de studenten ingenieur-architect. Hij zegde over hem het volgende:

"...Hij spaarde geen enkele moeite om ze in de geheimen van de architecturale samenstellingen in te leiden. De uitstappen die hij regelmatig met hen deed, voor bezoek van de monumenten in binnen- en buitenland telden altijd bij de charmantste gebeurtenissen van hun studententijd."

J. Helleputte was van cruciale betekenis voor de wetenschappelijke en ideologische vorming van ingenieur-architecten. Ook V. Lenertz werd deelgenoot van zijn ideeëngoed. Vanaf het midden van de 19de eeuw werden in het katholieke Vlaanderen de architecturale principes vertaald in een vorm, gebaseerd op de traditionele gotische bouwkunst, met andere woorden, de neogotiek. Een architect fungeerde als totaal kunstenaar die alle facetten van de neogotische bouw in detail moest voorbereiden en opvolgen.

Het ontwerp van het Elektromechanisch Instituut, huidige Vlerick-management school, kwam van de tekentafel van professor Vincent Lenertz (1864-1914), de toenmalige huisarchitect van de universiteit. (foto links, 2009, RK)

Een neerslag van de toenmalige leerdoelen van de architectuuropleiding is te vinden in de handgeschreven, Franstalige cursus van Victor Lenertz; "Etude des églises." (Studie van de kerken).

Dit handschrift vangt aan met een definitie van de diverse bedehuizen en een bespreking van de oriëntatie van de kerk, tabellen over de relatie bevolking / oppervlakte, de stijl: "Le style Chrétien (gotique) est le seul qui convient à l'église..." (De christelijke stijl (gotische) is de enige die geschikt is voor de kerk ...). Er komen verwijzingen in voor naar diverse kerkgebouwen, die worden besproken en waarvan schetsen werden gemaakt.

Er is een afzonderlijke bespreking opgenomen van de diverse constructieve onderdelen van het kerkgebouw, zoals het portaal, de crypte, de torens, de kapellen, de doopkapel, de sacristie, het kerkschip met telkens het grondplan, de opstanden en doorsneden uitgewerkt. Ook is er aandacht voor vormelementen, met ondermeer schetsen van kapitelen. In een tweede deel van de cursus wordt gehandeld over het kerkmeubilair. In een laatste deel komt de restauratie van monumenten aan bod.

Hierbij wordt opgemerkt dat J. Helleputte net als zijn collega Edmond Reusens (1831-1903) hoogleraar christelijke archeologie aan de universiteit te Leuven, in 1885 was aangesteld als lid van de Koninklijke commissie voor monumenten. Uit de schetsen in de cursus blijken duidelijk de technische vaardigheid en het tekentalent van V. Lenertz. Dat hij in 1889 werd aangesteld als "Directeur des travaux graphiques" aan de Leuvense universiteit was hiervan een uitvloeisel.

Wanneer J. Helleputte in 1889 jaar gekozen werd tot volksvertegenwoordiger voor het kiesarrondissement Maaseik diende hij voor zijn architectuurpraktijk beroep te doen op directe medewerkers, zoals Stephane Mortier (1857-1934) Pieter Langerock (1859-1924) Joseph-François Piscador (1866-1923) en Vincent Lenertz.

Aldus kreeg V. Lenertz ervaring en erkenning als architect. Op deze wijze werd hij betrokken bij de latere fase van het Justus Lipsiuscollege in de Minderbroedersstraat. In 1877 werd J. Helleputte door de universiteit gelast met de verbouwing van dit complex.

Kolenmuseum – Leuven
(Rechts)

De Gilde van Sint-Thomas en Sint-Lucas werd opgericht in 1863 en was veeleer een studiegenootschap voor christelijke archeologische, kunsthistorische en liturgische aangelegenheden. Volgens de ledenlijst van de Gilde was V. Lenertz geassocieerd lid van deze Gilde.

Op basis van al het voorgaande mag worden aangenomen dat V. Lenertz na zijn opleiding en ervaring in Leuven de vaktechnische en de maatschappelijke ideologie van J. Helleputte en E. Reusens heeft overgenomen en de neogotiek als een inspirerend uitgangspunt in zijn streven heeft gehanteerd tijdens zijn verdere professionele loopbaan.

Vincent Lenertz kon terugblikken op een geslaagde integratie op professioneel vlak. Hij streefde echter ook integratie na op persoonlijk vlak en verwierf op 6 januari 1896 de Belgische nationaliteit.

Op 1 augustus 1896 huwde de 32-jarige Vincent Lenertz met Jeanne Marie Louise Wouters (1875-1956), dochter van Elisabeth Van Den Bosch en Hubert Wouters, handelaar in Leuven. Zij groeide op met haar broers Hubert en Joseph en zusters Marie en Irène. Vincent Lenertz en Jeanne Wouters waren gedomicilieerd te Leuven in de Blijde-Inkomststraat 45 (volgens de toenmalige huisnummering). Thans ligt dit perceel in de tuin van het Erasmushuis, het faculteitsgebouw Letteren). In het gezin Lenertz-Wouters werden vijf kinderen geboren: Jean, Marie, Germaine, Marguerite en Pierre (1904). Door deze laatste ontstond een Belgische tak van de familie Lenertz.

Als begeleider van het practicum en van de excursies legde V. Lenertz goede contacten met de studenten, zoals met Henri Vaes die een persoonlijke vriend werd.

Voor de universiteit voerde hij verschillende opdrachten uit. Van zijn hand is ondermeer een gedetailleerd stadsplan van Leuven van 11 juli 1899 waarop het onroerende patrimonium van de universiteit is uitgetekend. Vincent Lenertz bouwde ook voor privé opdrachtgevers: Henri Dorlodot (1855-1928) gaf hem in 1905 opdracht tot de bouw van het kolenmuseum. Het gebouw is indrukwekkend.

Hij werd ook aangezocht voor de bouw aan de Diestsevest van een woonhuis met atelier van beeldhouwer Paul Roemaet (1865-1938).

Vincent Lenertz had een breed perceel bouwgrond gekocht aan de buitenzijde van de Tiensevest waar hij een privéwoning met bureau bouwde en waarvoor hem een bouwvergunning werd verleend op 29 augustus 1911.

Het gezin verhuisde op 4 januari 1913, toen de woning voltooid was. In de opdrachten die hij van de kerkelijke overheid ontving was hij uiteraard gehouden aan normen bepaald door de traditionele kerkbouw, de religieuze symboliek en in het bijzonder door neogotische vormtaal waarvoor het katholieke milieu resoluut had gekozen.

Dat vele kerkopdrachten in Limburg bij V. Lenertz terecht kwamen had alles te maken met de bemiddeling van Joris Helleputte die als volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Maaseik verkoos de plaatselijke bouwmeester Hyacinthus Martens te laten bijstaan door iemand die gevormd was door het gedachtegoed van de Gilde van Sint Thomas en Sint Lucas. Ook vanuit zijn positie als lid en later ondervoorzitter van de Koninklijke Commissie en zijn goede relaties met voorzitter C. Lagasse de Locht, kon J. Helleputte aldus als stuwende en sturende kracht toezien op de conformiteit van de bouw van kerken in Limburg.

De inbreng van V. Lenertz moet vooral gezien worden als deze van de behoever van het totaalconcept, toch blijkt dat het veldwerk en de praktische uitvoering en opvolging van de plannen en de werken doorgaans door Hyacinthus Martens is gebeurd.

Het staat vast dat zij ontmoetingen en besprekingen hielden, teneinde de harmonie tussen architectuur, decoratie en meubilering te realiseren. In dit verband kan vastgesteld worden dat de plannen betreffende decoratie en meubilering exclusief van de hand van V. Lenertz zijn.

De bouwplannen waren het product van een op elkaar afgestemde samenwerking maar de meeste zijn herkenbaar als zijnde uitgetekend door het bureau van bouwmeester H. Martens.

V. Lenertz had een gemakkelijke toegang tot de instelling van de Koninklijke Commissie hetgeen vaak bevorderlijk is geweest voor een snelle en gunstige afhandeling van de bouwdoSSIers. Hij had vanaf 1889 als verantwoordelijke voor het tekenpracticum van de Universiteit te Leuven talrijke studiereizen georganiseerd en een grote hoeveelheid aan eigen schetsmateriaal geproduceerd en bijeengebracht. Een neerslag hiervan werd vanaf oktober 1903 tot juli 1904 gepubliceerd in vier uitgaven. De bundel omvat vijftig tekeningen van kerken, gebouwen, meubels en ornamenten van middeleeuwse, gotische stijl.

Tekening van V. Lenertz - Eglise de N.D. aux Dominicains à Louvain (archief LHG)

Het boek was een groot succes en heeft lang dienst gedaan als handleiding voor de opleiding van archeologen en kunstenaars. Later zal V. Lenertz bijzondere aandacht besteden aan de uitwerking van vloeren met dambordpatroon voor de kerkgebouwen.

Hij was zeker een polyvalent geïnteresseerde geest en een gedreven werker. Maar hij was ook echtgenoot en vader van vijf kinderen, toen de Duitse troepen Leuven in 1914 binnenvielen. De verwoesting van Leuven ("Le sac de Louvain") van 25 augustus tot 27 augustus 1914 besliste over zijn lot.

Tijdens de tijdelijke terugtrekking van Duitse soldaten ontstond verwarring toen deze andere Duitse soldaten onder vuur namen. Dit gaf in het Duitse kamp aanleiding tot het gerucht "Man hat geschossen" en tot een wraakactie tegen de Leuvenaars. Vincent Lenertz werd tijdens deze waanzinnige gruwel vermoord op 26 augustus 1914 om 6 u.30 's morgens.

Uiteraard vond "Le sac de Louvain" na de oorlog grote weerklank in de pers en ook de tragische dood van V. Lenertz werd erin besproken o.a. in "Ons land in woord en beeld" extra nummer van 17 augustus 1919 "De verwoesting van Leuven 25 augustus 1914."

"...Onder anderen had het volgende plaats ten huize van den heer Lenertz, architect, chef van de tekenafdeling der Universiteit, die een groot pand bewoonde op de Tienschelaan. Vader, moeder, kinderen, grootmoeder van 84 jaar, in 't geheel acht personen meenden in het onderhuis (kelder) een veilige schuilplaats te hebben gevonden. Het gevaar der zijnen ziende gaat de vader weer naar boven, snelt naar zijn voordeur en smeekt den officier medelijden te hebben met zijn gezin. Als antwoord krijgt hij een kogel. Zes dagen lang blijft zijn lijk begraven liggen, onder een heester van den Boulevard." (pag.421)

V. Lenertz werd samen met andere slachtoffers door de Stad Leuven begraven in een gemeentelijke grafkelder aan het station, waar hij later zou worden vermeld op het Oorlogsmonument. Nadien werd hij daar ontgraven en overgebracht naar het kerkhof van de Abdij van Park.

De faam en goede naam van Vincent Lenertz zouden hem nog jaren overleven. Zijn zoon architect Jean Lenertz zou later in de voetsporen van zijn vader treden en verschillende van zijn interieurprojecten in Limburg afwerken.

Noot van de redactie: Vincent Lenertz werkte ook mee aan de uitbreiding van het Landbouwkundig Instituut in de Minderbroedersstraat in opvolging van Joris Helleputte. Vandaag wordt dit ganse complex door afbraak bedreigd in de recentste plannen van het Janseniushof door arch. De Gregorio. Een oeuvre van talentvolle bouwmeesters in Leuven dat dreigt verloren te gaan.